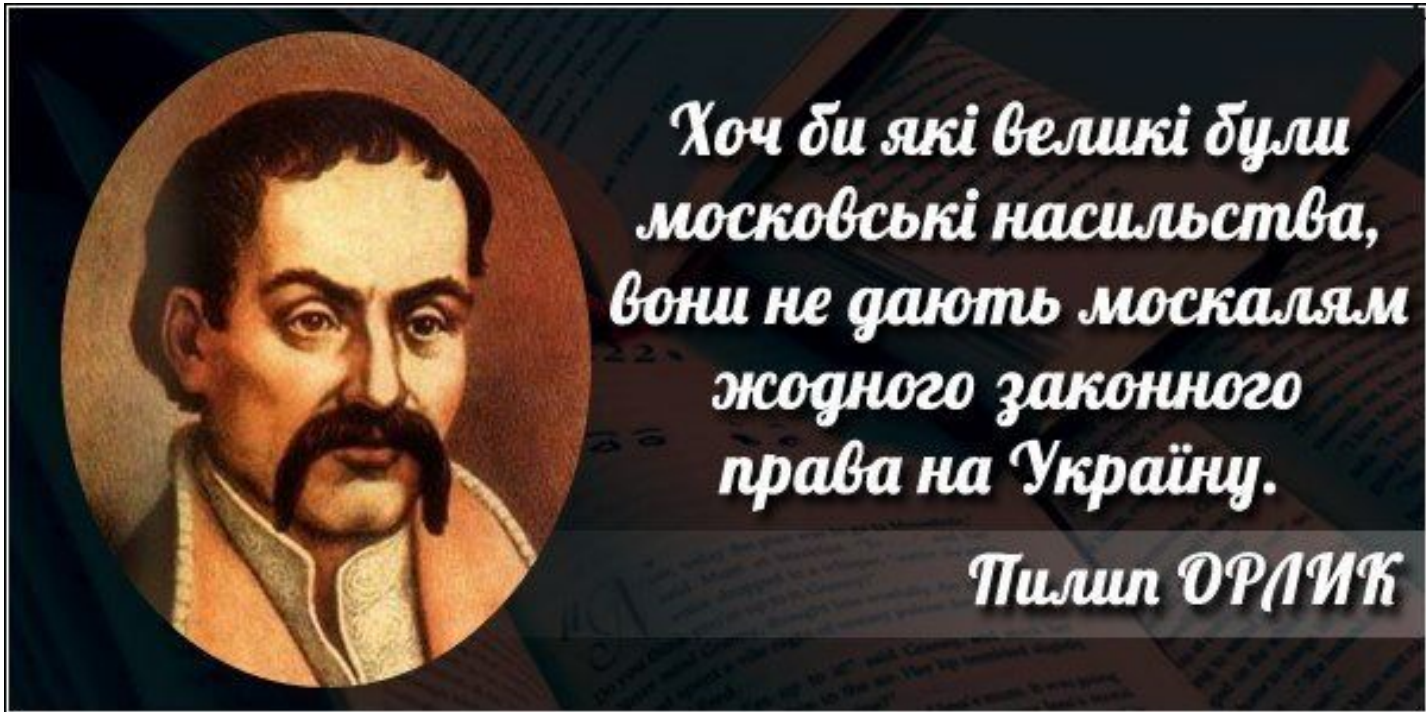

Пилип Орлик та його Конституція

СМЕРТЬ ІВАНА МАЗЕПИ

**22 вересня 1709 р.,
м. Бендери**

**Курган «Мазепинська могила»,
с. Мазепинці (Білоцерківський район)**

**Пам'ятник гетьману Мазепі (с.
Мазепинці) – перший в Україні**

Пилип Орлик про Мазепу: *«Він знехтував всім, що було йому найдорожчого в світі, знехтував і самим життям - аби піднести свою Вітчизну».*

УКРАЇНА наприкінці XVII – на початку XVIII ст.

- Північна війна (1700 – 1721 рр.)
- Дії шведських військ
 - Дії московських військ
 - Укладення договору між Карлом XII та І.Мазепою (30 жовтня 1708 р.)
 - Зруйнування Батурина (2 листопада 1708 р.) і Сніч (14 травня 1709 р.) московськими військами
 - Обрання гетьманом І.Скоропадського (6 листопада 1708 р.)
 - Поразка військ Карла XII та І.Мазепи 27 червня 1709 р.

- Центри козацьких полків, відновлених королем Яном Собеським на Правобережжі у 1685 р.
- Обрання гетьманом І.Мазепи (25 квітня 1687 р.)
- Територія, на яку поширювалася влада І.Мазепи до 1704 р.
- Другий Кримський похід московського й українського військ (1689 р.)
- Походи українських військ на турецькі фортеці у 1691 – 1694 рр.
- Облога й здобуття Азова московськими й українськими військами (літо 1696 р.)
- Території, які за Карловицьким миром 1699 р. перейшли від Османської імперії до володінь Австрійських Габсбургів (а), до Речі Посполитої (б)
- Території, які перейшли до Московського царства за Константинопольським миром 1700 р.
- Обрання гетьманом П.Іваненка (Петрика) у липні 1692 р.
- Межі територій, охоплених козацьким повстанням на чолі з С.Палієм (1702 – 1704 рр.)
- Похід війська І.Мазепи на Західну Україну (1704 – 1706 рр.)
- Межа території Правобережжя, на яку у 1704 – 1709 рр. гетьман І.Мазепа поширив свою владу
- Центри козацьких полків, відновлених І.Мазепою на Правобережжі
- Межі територій, охоплених козацьким повстанням на чолі з К.Булавним (1707 – 1709 рр.)

Головний осередок повстання угорців на чолі з трансильванським князем Ференцем Ракоці II проти панування Габсбургів (1703 – 1711 рр.)

Укладення мирного договору між австрійцями і угорцями 30 квітня 1711 р.; встановлення влади Габсбургів на Закарпатті

- Обрання гетьманом П.Орлика (5 квітня 1710 р.); проголошення "Пактів і конституцій законів і вольностей Війська Запорозького"
- Похід П.Орлика на Правобережжя (січень – квітень 1711 р.)
- Прутський похід Петра I (квітень – липень 1711 р.)
- Прутський мирний договір 12 липня 1711 р. між Османською імперією та Московським царством
- Межа територій, що переходили під впливом Прутського мирного договору
- Територія Запорозжя
- Українські міста, до яких було введено московські окупаційні війська (1711 р.)
- Скасування полкової устрою (1712 р.) і відновлення польського панування на Правобережжі (1714 р.)

УКРАЇНЦІ В ПОЛІТИЧНІЙ ЕМІГРАЦІЇ

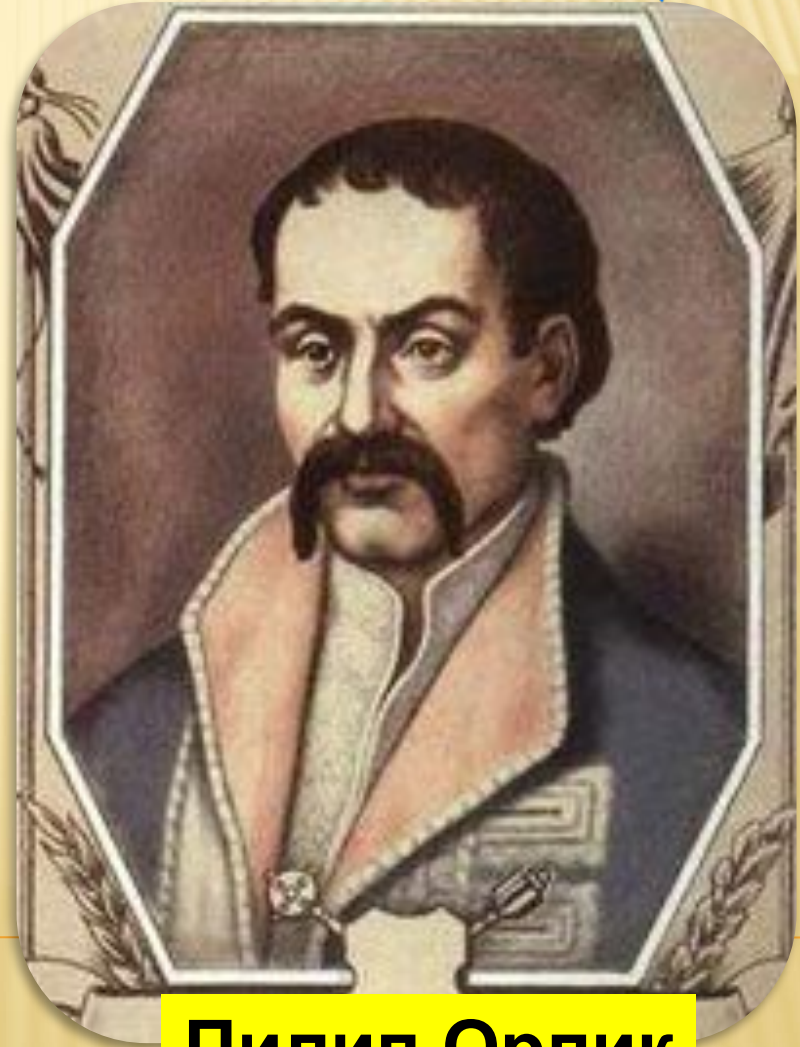

Події:

- козаки, що втекли разом з Мазепою – перша українська **політична еміграція**;
- 5 квітня **1710** року – гетьманом обраний **Пилип Орлик**.

Мета діяльності:

визволення України.

Пилип Орлик

“ ПАКТИ І КОНСТИТУЦІЇ ПРАВ І СВОБОД ВІЙСЬКА ЗАПОРІЗЬКОГО ”

5 квітня 1710 року

Конституція Пилипа Орлика

Перша сторінка конституції П.Орлика (оригінал, створений в Бендерах у квітні 1710 р. староукраїнською мовою)

Структура:

- вступ;
- **16** розділів.

Автори:

Пилип Орлик;
Андрій
Войнаровський;
Г. Герцик.

“ ПАКТИ І КОНСТИТУЦІЇ ПРАВ І СВОБОД ВІЙСЬКА ЗАПОРІЗЬКОГО ”

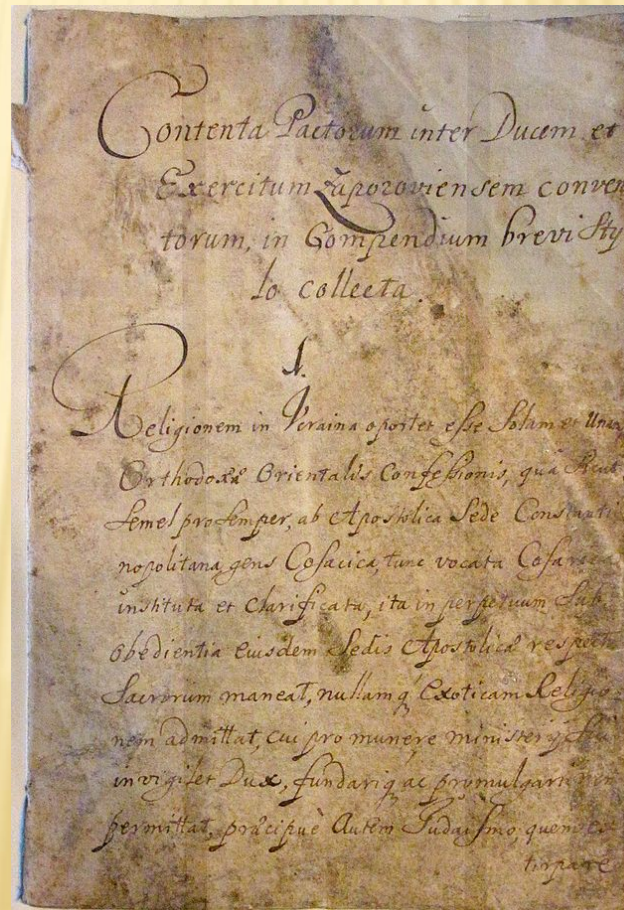
Суть

угода між гетьманом і
козацтвом, що виступало від
імені українського народу

Об'єкт угоди

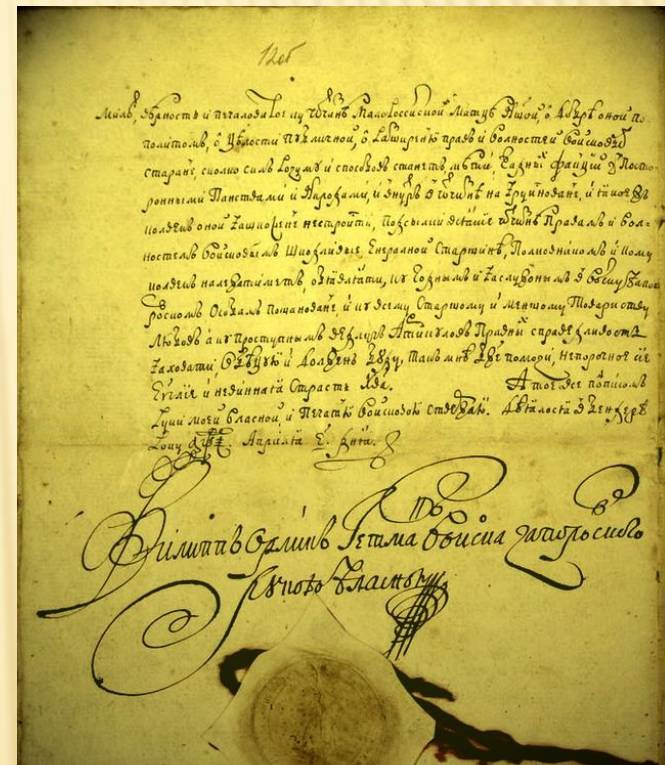
взаємні
права і
обов'язки

Перша сторінка Конституції латиною. Оригінал зберігається в Національному у архіві Швеції

ОСНОВНІ ПУНКТИ КОНСТИТУЦІЇ

- ❑ **незалежність України** від Московії та Речі Посполитої;
- ❑ **повернення козакам традиційних територій** в Подніпров'ї;
- ❑ належність **виконавчої** влади **гетьману**, який обирався довічно;
- ❑ **виборність** полковників, сотників із наступним їх затвердженням гетьманом;

Остання сторінка україномовного оригіналу Конституції Пилипа Орлика, що зберігається у РДАДА (м. Москва) з оригінальним підписом Пилипа Орлика та печаткою Війська Запорозького

ОСНОВНІ ПУНКТИ КОНСТИТУЦІЇ

- ❑ **Обмеження прав гетьмана** - не мав права розпоряджатися державним скарбом та землями, проводити власну кадрову політику, вести самостійну зовнішню політику;
- ❑ **Законодавча** влада надається **Генеральній Раді**, що виконує роль парламенту;
- ❑ Генеральна Рада мала працювати тричі на рік — в січні (на Різдво Христове), квітні (на Великдень) і жовтні (на Покрову);
- ❑ судові справи гетьмана і старшини розглядав **Генеральний суд**, до якого гетьман не мав права втручатися;

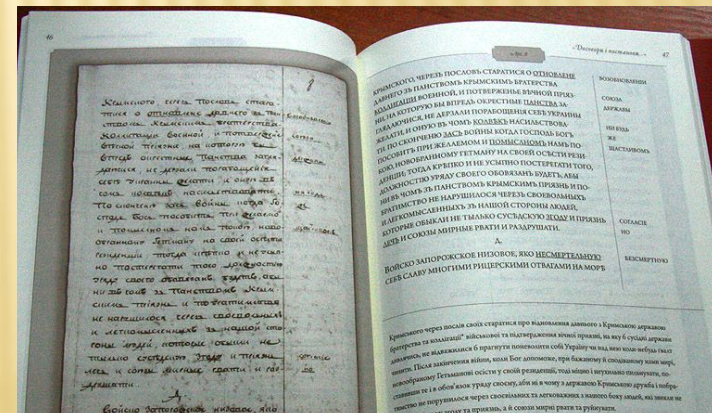
Пам'ятник на честь
300-річчя
Конституції Пилипа
Орлика
(м. Бендери,
Молдавія)

ОСНОВНІ ПУНКТИ КОНСТИТУЦІЇ

1. **територія** визначалась за умовами **Зборівського договору**;
2. **кордони** вічні і **недоторкані**;
3. **столиця** – **Київ**;
4. **союзницькі** відносини з **Кримським ханством**;
5. **шведський король** - **протектор** України.

Булава Пилипа Орлика

Сучасне видання «Конституції» - документу, складеного українською діловою мовою часів XVIII ст.

ЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІ ПИЛИПА ОРЛИКА

Проголошення **незалежної**
Української держави

Закладено основи принципу
поділу влад – на **законодавчу,**
виконавчу і судову гілки

Запроваджено **виборність**
посад

Створення
представницького органу
влади – **Генеральної ради**

Пам'ятний знак
присвячений
Пилипу Орлику в
м. Крістіанстад
(Швеція), 2011 р.
Автори: Крилов
Борис та Сидорук
Олесь

БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ

ПОХІД П. ОРЛИКА НА ПРАВОБЕРЕЖНУ УКРАЇНУ

□ Лютий-березень **1711** р.

Антиросійська коаліція:

- Пилип Орлик;
- татари – Девлет-Гірей;
- Шведи – Карл XII;
- поляки – Станіслав Лещинський;
- турки – Ахмед III.

Результат: поразка походу, падіння авторитету Орлика.

БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ

Прутський похід Петра I

Турецькі яничари

- **1711** рік;
- проти турків в ході московсько-турецької війни 1711-1713 рр.

Результат:

- ▣ поразка Росії.

Прутський договір (1711 р.):

1. до турків повертається **Азов**;
2. **знищення** московських **фортець** в Запорозжжі і на Азовському морі;
3. **відмова** Москви від намірів **приєднати** Правобережну Україну.

ЛІКВІДАЦІЯ КОЗАЦТВА НА ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ

1713 р.

▣ *указ Петра I* (виконання умов Прутського трактату 1711 року) *про ліквідацію козацьких полків*, зобов'язавши всіх полковників Правобережжя зі своїми полками перейти на Лівобережжя (1711–1712 рр.) - фактично відбулося *примусове переселення людей з правого берега Дніпра на лівий*

Юрій Журавель. Гнів Петра, 2008 р.
Ілюстрація до книги «Мазепа. Крок до правди»

АДРІАНОПОЛЬСЬКА УГОДА (1713)

Суть:

- між Москвою і Туреччиною;
- Москва відмовилась від Правобережжя, крім Києва;
- Туреччина відмовилась Лівобережної України.

Значення для України

- провал спроби П. Орлика утвердитися на Правобережжі.

Ахмед III – турецький султан, якому вдалося перемогти Петра I

П. ОРЛИК І СПРОБА СТВОРЕННЯ АНТИРОСІЙСЬКОЇ КОАЛІЦІЇ

1. **Квітень 1712 року** – маніфест до урядів Англії і Голландії – обґрунтував справедливість боротьби українців за власну державу;
2. **1712 рік** – «**Вивід прав України**» – звернення до конгресу європейських держав в Утрехті;
3. до смерті в **1742 році** боровся за створення антиросійської коаліції держав.

УКРАЇНА наприкінці XVII – на початку XVIII ст.

- Північна війна (1700 – 1721 рр.)
- Дії шведських військ
 - Дії московських військ
 - Укладення договору між Карлом XII та І.Мазепою (30 жовтня 1708 р.)
 - Зруйнування Батурина (2 листопада 1708 р.) і Сніч (14 травня 1709 р.) московськими військами
 - Обрання гетьманом І.Скоропадського (6 листопада 1708 р.)
 - Поразка військ Карла XII та І.Мазепи 27 червня 1709 р.

- Центри козацьких полків, відновлених королем Яном Собеським на Правобережжі у 1685 р.
- Обрання гетьманом І.Мазепи (25 квітня 1687 р.)
- Територія, на яку поширювалася влада І.Мазепи до 1704 р.
- Другий Кримський похід московського й українського військ (1689 р.)
- Походи українських військ на турецькі фортеці у 1691 – 1694 рр.
- Облога й здобуття Азова московськими й українськими військами (літо 1696 р.)
- Території, які за Карловицьким миром 1699 р. перейшли від Османської імперії до володінь Австрійських Габсбургів (а), до Речі Посполитої (б)
- Території, які перейшли до Московського царства за Константинопольським миром 1700 р.
- Обрання гетьманом П.Іваненка (Петрика) у липні 1692 р.
- Межі територій, охоплених козацьким повстанням на чолі з С.Палієм (1702 – 1704 рр.)
- Похід війська І.Мазепи на Західну Україну (1704 – 1706 рр.)
- Межа території Правобережжя, на яку у 1704 – 1709 рр. гетьман І.Мазепа поширив свою владу
- Центри козацьких полків, відновлених І.Мазепою на Правобережжі
- Межі територій, охоплених козацьким повстанням на чолі з К.Булавним (1707 – 1709 рр.)

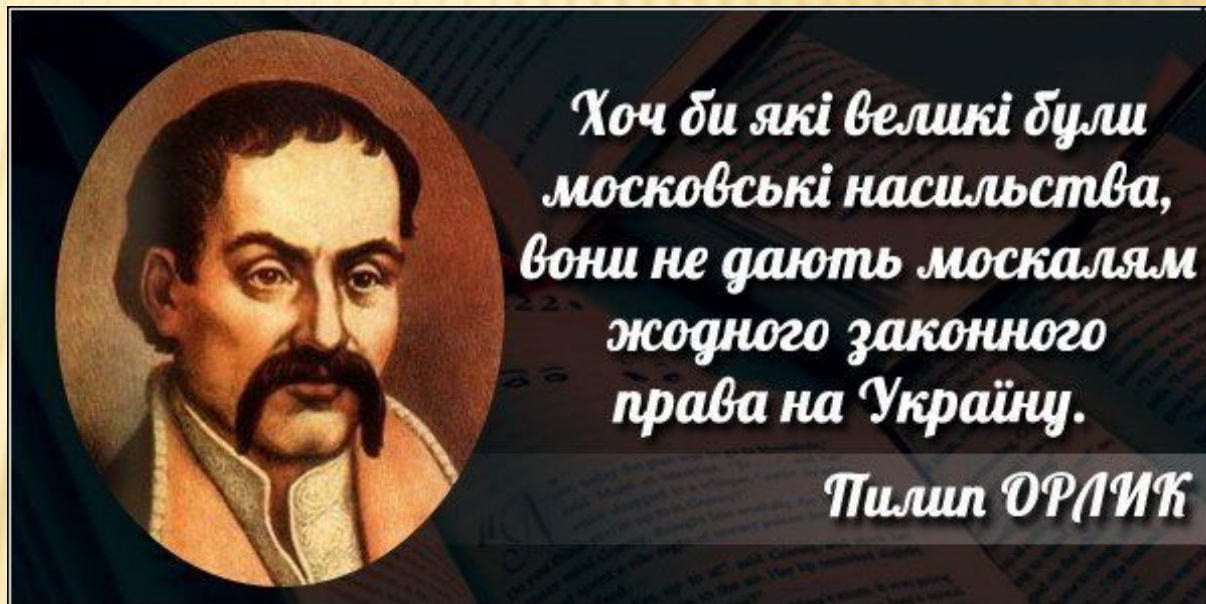
Головний осередок повстання угорців на чолі з трансильванським князем Ференцем Ракоці II проти панування Габсбургів (1703 – 1711 рр.)

Укладення мирного договору між австрійцями і угорцями 30 квітня 1711 р.; встановлення влади Габсбургів на Закарпатті

- Обрання гетьманом П.Орлика (5 квітня 1710 р.); проголошення "Пактів і конституцій законів і вольностей Війська Запорозького"
- Похід П.Орлика на Правобережжя (січень – квітень 1711 р.)
- Прутський похід Петра I (квітень – липень 1711 р.)
- Прутський мирний договір 12 липня 1711 р. між Османською імперією та Московським царством
- Межа територій, що переходили під впливом Прутського мирного договору
- Територія Запорозжя
- Українські міста, до яких було введено московські окупаційні війська (1711 р.)
- Скасування полкової устрою (1712 р.) і відновлення польського панування на Правобережжі (1714 р.)

ЗНАЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПИЛИПА ОРЛИКА

**Він був останнім гетьманом періоду
Гетьманщини, який відкрито поставив питання
про створення незалежної держави**

«Іван Мазепа з Пилипом Орликом». Кін. XIX ст., м. Кам'янець Подільський. Полотно, олія. УЦНК «Музей Івана Гончара». Невідомий художник